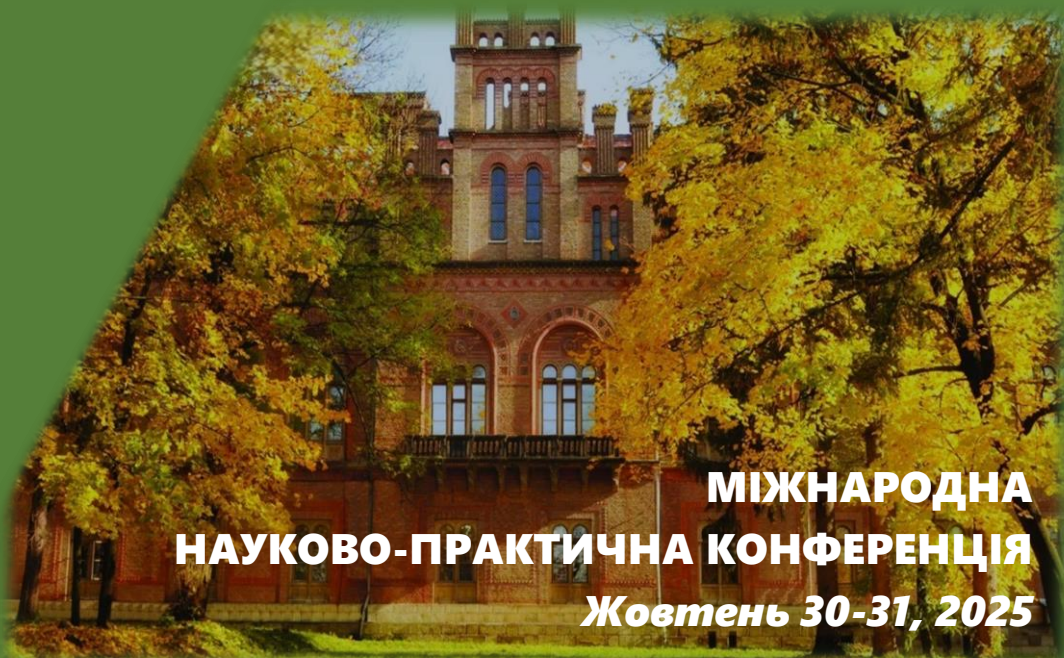

СВІТОГЛЯДНО-ЦІННІСНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ Й ІНКЛЮЗИВНІ ПРАКТИКИ В УКРАЇНІ

**МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**
Жовтень 30-31, 2025

Міністерство освіти і науки України
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Юрія Федьковича

**СВІТОГЛЯДНО-ЦІННІСНІ ЗАСАДИ
СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
Й ІНКЛЮЗИВНІ ПРАКТИКИ В УКРАЇНІ**

**Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції
30-31 жовтня 2025 р.
м. Чернівці**

**Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2025**

УДК 167/168 (08)

С-690

Рекомендовано до друку Вченою радою філологічного факультету
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(Протокол N 5 від 10.12.2025 р.).

Редакційна колегія:

*д. філос. н., доц. О. Рупташ, д. філос. н., доц. О. Бродецький,
к. іст. н., доц. О. Гнатчук, к. богосл. н., к. іст. н., доц. М. Лагодич,
к. соц. н., доц. Т. Медіна, к. філос. н., доц. І. Починок,
к. філос. н., доц. Р. Рошкулєць, к. богосл. н., к. іст. н.,
доц. М. Щербань, к. філос. н. О. Мартиненко, к. філос. н. І. Руснак*

Редакція не несе відповідальність за зміст, достовірність інформації,
коректність цитувань у поданих матеріалах

С-690 **Світоглядно-ціннісні** засади соціальної інтеграції й інклюзивні практики в Україні. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 30-31 жовтня 2025 р.)
Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, ім. Ю. Федьковича, 2025. 322 с.

ISBN 978-617-8703-34-9

До збірника увійшли матеріали доповідей, виголошених на міжнародній науково-практичній конференції «Світоглядно-ціннісні засади соціальної інтеграції й інклюзивні практики в Україні». Представлено результати досліджень широкого кола філософських і наукових проблем, що стосуються сучасних підходів до розбудови інклюзивного суспільства. Зокрема, розглянуто: світоглядні засади соціальної інтеграції в умовах суспільних трансформацій; ціннісні виміри інклюзії як спільного блага; методологічні засади дослідження інклюзивних практик у сфері освіти, культури та соціального забезпечення; інституційні механізми підтримки вразливих груп; виклики та перспективи формування політик рівності й недискримінації в Україні; відповіді богослов'я на суспільні запити щодо інклюзії та інтегративних практик.

Збірник містить теоретичні узагальнення, аналітичні та практичні матеріали, що стали предметом дискусій серед представників академічної спільноти, експертів та практиків під час роботи круглих столів: «Ідейно-теоретичні та методологічні підходи до обґрунтування терапевтичного потенціалу мистецтва та релігії», «Генезис і перспективи академічного капеланства в Україні: міжнародний досвід та український контекст», «Міждисциплінарний полілог в експертних середовищах».

Видання буде корисним для філософів, соціологів, богословів, культурологів, фахівців з інклюзивної освіти, соціальних працівників, експертів у сфері прав людини та соціальної політики, а також усіх, хто цікавиться проблематикою соціальної інтеграції, інклюзивних підходів і ціннісних засад сталого розвитку українського суспільства.

УДК 167/168 (08)

ISBN 978-617-8703-34-9

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2025

© Колектив авторів, 2025

Гейміфікація як інноваційний інструмент формування професійних компетентностей майбутніх фахівців із соціальної роботи

Процеси соціальної інтеграції та інклюзії в Україні набули критичної актуальності, зумовленої кризовими викликами, повномасштабною агресією. Зростання кількості ветеранів, осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб, громадян, які пережили травму, вимагає негайної модернізації системи соціального забезпечення та, відповідно, підготовки професіоналів, здатних ефективно працювати у складних, мультидисциплінарних умовах.

Якісна підготовка майбутніх фахівців із соціальної роботи ґрунтується на синхронізації освітньо-професійної програми з практичними вимогами професії. Зокрема, ОПП «Соціальна робота» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю І 10 Соціальна робота та консультування галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» спрямована на «...підготовку фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та прикладні проблеми соціальної сфери або у процесі навчання, у тому числі управління соціальними процесами та процесами, що мають місце в індивідуальному розвитку особистості, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов, та зорієнтованих на подальшу фахову самоосвіту» [2]. Програма передбачає забезпечення студентів фундаментальними знаннями та прикладними навичками, необхідними для комплексного вирішення соціальних викликів. Це дозволяє випускникам ефективно використовувати ключові методи соціальної роботи у практичній діяльності, а також генерувати та впроваджувати нові підходи та інноваційні ідеї у цій сфері.

Індикатором якості підготовки та критерієм якості освітніх інструментів є рівень сформованості професійних компетентностей (ІК, ЗК, ФК) і програмних результатів навчання (ПРН) майбутніх фахівців. У контексті застосування інноваційних ресурсів варто виокремити такі:

✓ «інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

✓ ЗК 4: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

✓ ЗК 8: навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

✓ ЗК 11: вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

✓ ФК 9: здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів, в тому числі на етапі раннього втручання;

✓ ФК 10: здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення;

✓ ФК 18: здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері;

✓ ПРН 5: теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки;

✓ ПРН 6: розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях;

✓ ПРН 20: виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби supervізії для їх розв'язання, в тому числі на етапі раннього втручання;

✓ ПРН 22: демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей» [2].

Освітньо-професійна програма розроблена на основі Професійного стандарту «Фахівець із соціальної роботи» (від 20.06.2020 р. №1179) [3], що, у свою чергу, вимагає від випускників сформованості загальних компетентностей. Для обґрунтування необхідності застосування інноваційних освітніх ресурсів було виокремлено ті компетентності, які залежать від практичного моделювання, інтерактивної взаємодії та стимуляції креативного мислення, а саме:

«Z.03: здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології;

Z.06: здатність працювати в команді;

Z.07: здатність до критичного мислення, аналізу, синтезу та прогнозування;

Z.08: здатність ініціювати, планувати та управляти змінами для вдосконалення існуючих та розробки нових соціальних систем;

Z.09: здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, управляти роздрібненою комунікацією, попереджати та розв'язувати конфлікти» [3].

З огляду на зазначені професійні компетентності та програмні результати навчання майбутніх фахівців соціальної роботи (ОПП), вимоги Професійного стандарту, усвідомлюємо необхідність використання інноваційних інструментів, зокрема гейміфікації.

Поява терміну «гейміфікація» датується початком ХХІ століття і пов'язана з науковим доробком фахівців із цифрових технологій. Це поняття не має єдиного, усталеного визначення в науковому середовищі, оскільки вчені розглядають його і як процес, і як сукупність специфічних прийомів, у т.ч. як:

- комплекс управлінських та мотиваційних технік, запозичених із дизайну комп'ютерних ігор;

- застосування ігрових елементів, механізмів та логіки (ігрового мислення) у неігрових сценаріях і контекстах, таких як освіта, бізнес чи вирішення соціальних проблем;

- продуманий підхід, спрямований на підвищення мотивації до навчання або спонукання до вирішення складних завдань шляхом використання ігрових практик.

Для цілеспрямованого формування ключових компетентностей майбутніх фахівців із соціальної роботи, зокрема здатності до критичного мислення, командної взаємодії та ініціювання змін, пропонуємо застосовувати такі гейміфікаційні інструменти:

- симуляційні рольові ігри та віртуальні кейси (Serious Games), які дозволяють моделювати складні соціальні сценарії, наприклад, консультування в умовах кризи, і забезпечують відпрацювання етичних дилем без реальних негативних наслідків;

- системи «Квест» та «Місія», які спрямовані на розвиток аналітичної компетентності та навичок планування через поетапне виконання завдань, що імітують розробку та реалізацію соціальних проєктів, вимагаючи при цьому командної роботи;

- бальні системи (Points), бейджі та рейтинги, що ефективно стимулюють креативність, самоосвіту та активну участь, винагороджуючи студентів за нестандартні рішення та внесок у командну роботу.

Методологічне підґрунтя для застосування гейміфікації у підготовці фахівців із соціальної роботи має ґрунтуватися на принципах, які враховують специфіку суб'єкт-суб'єктних відносин у соціальній галузі. Згідно з дослідженнями Васильєвої М., Романової І., Шеплякової І. [1], проєктуючи навчальне середовище, доцільно використовувати такі ключові елементи:

- пріоритет колективної діяльності. Зважаючи на основу соціальної роботи (суб'єкт-суб'єктні відносини) та ключові особистісні якості (емпатійність, толерантність), необхідно надавати перевагу колективній співпраці та командній взаємодії, оскільки змагальний аспект ігрової діяльності не сприяє формуванню визначених якостей;

- фокус на керованій складності та адаптивності. Загальні цілі навчання мають бути поділені на чіткі, конкретні, помірно складні етапи з візуалізацією маршруту пізнання та можливістю свободи вибору засобів навчання;

- чітка та стимулююча система оцінювання. Забезпечення автоматизованої системи оцінювання (бали, бонуси) за визначені види діяльності, що передбачає можливість проходження альтернативних видів діяльності для покращення загальних показників, а також використання часових обмежень для формування навичок планування.

Отже, застосування гейміфікаційних технологій, що ґрунтується на принципах колективної взаємодії та симуляції складних соціальних сценаріїв, є ефективним інноваційним інструментом для цілеспрямованого формування професійних компетентностей, досягнення програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми та Професійного стандарту фахівця із соціальної роботи.

Список використаних джерел

1. Васильєва М., Романова І., Шеплякова І. Гейміфікація в підготовці соціальних працівників. ISSN Online: 2312-5829 Educological discourse, 2020, № 4 (31). URL : <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3703be6e-2c83-415e-93e6-667fad408162/content> (дата звернення 28.10.2025)

2. Освітньо-професійна програма «Соціальна робота» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 110 «Соціальна робота та консультування» галузі знань 1 «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення». Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. (2025, 28 квітня). URL : <https://drive.google.com/file/d/1hy4pmB9eiKyBDkgn0jfEG3QdYL7OKDr/view> (дата звернення 28.10.2025)

3. Професійний стандарт фахівця соціальної роботи. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України

(наказ № 1179 від 20.06.2020 р.). URL : <https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/88-1179.pdf> (дата звернення 28.10.2025)

Катерина Шестакова

Суб'єкт як ключова фігура практик соціальної реклами

Соціальна реклама посідає особливе місце у сучасному медіапросторі, оскільки поєднує комунікативні, етичні та виховні функції. Черговий сплеск наукового інтересу до соціальної реклами відбувся після початку повномасштабної війни, не в останню чергу через появу проєктів державних органів влади (*Міністерство оборони, Департамент кіберполіції України, Мінсоцполітики* та ін.), а також позаурядових організацій всеукраїнського та регіонального рівнів (*UAnimals, Український ветеранський фонд* тощо). Головна мета соціальної реклами – не комерційний прибуток, а формування суспільно значущих установок і моделей поведінки. Водночас у більшості досліджень увага зосереджується на змістовій частині рекламного повідомлення, його впливі або

ЗМІСТ

Григорків-Коротчук І.

До 150-річчя Чернівецького університету:
Антон Марті 3

Рупташ О., Бердник І.

Філософські принципи ідеї
інклюзивного суспільства 8

Радзіняк Т.

Принципи конвівіальності як етична основа
для ефективної соціальної інтеграції та інклюзії ... 11

Щербань М.

Інклюзія в Церкві і церковна інклюзивність:
принципи, концепти, візії 16

Шкрібляк М.

Соціально-церковна інклюзія:
деконструкція християнства,
чи нова спроба універсалізації Євангелія 23

Ончуленко М.

Інклюзія як постсекулярна стратегія
соціальної інтеграції у філософських
концепціях Ю. Габермаса та Ч. Тейлора 28

Попаденко А.

Ентузіастичний вимір Вагнерового
«Gesamtkunstwerk»: від естетичного синтезу
до онтологічної цілісності особистості 32

Починок І.

Г.-Г. Гадамер про людинотворчий
потенціал досвіду мистецтва 36

Рошкулець Р.	
Метафізичні підвалини пізнання плинного суспільства за З. Бауманом	40
Руснак І.	
Інклюзія як засіб ексклюзії: контроль і примус в авторитарних режимах	42
Скицько О.	
Етика взаєморозуміння: міжкультурна комунікація як основа соціальної інтеграції у глобальному світі	46
Gilberta Hadaj, Dhurata Lamçja, Valbona Loshi	
Philosophical Precepts of Social Integration: From Theory to Practice in Post-Conflict Areas – Reflections from the “RESILIENCE” project “Research Infrastructure in Religion”.....	50
Хлапоніна А.	
Цінність діалогу як засобу комунікації	56
Василик Л.	
Роль медій у зміні соціальної парадигми: від висвітлення «інвалідності» до формування «безбар’єрного суспільства».....	60
Віщак Ю.	
Інклюзивний дизайн в сучасному українському книговиданні	64
Пазюк Р.	
Інклюзивний дизайн в онлайн-ЗМІ та видавничій сфері: нові підходи, бар’єри доступності й виклики впровадження	70
Савчук О.	
Інклюзія ветеранів / ветеранок у локальних медіа: від висвітлення до взаємодії	74

Albana Tahiri, Dhurata Lamçja The Role of Media and Technology in Promoting Inclusion and Ethical Education in the Educational System	78
Мацковський В., Чорноморденко І. Інклюзія в медіа як інструмент соціальних змін і необхідна компонента світогляду	83
Мельничук Ю. Інклюзія як цінність: вплив медіапростору на формування суспільної свідомості	87
Білик Н. Принцип емпатії та недискримінації у практиці соціального консультування: ключові аспекти та виклики	90
Sonja Brahaj, Juventina Ngjela Stigma and Psychological Wellbeing: Toward Inclusive Practices for Older People	94
Edvaldo Begotaraj Resilience and Social Inclusion among Ukrainian Refugees in Europe from a Cross-Cultural Perspective	100
Гнатчук О. Волонтерський туризм в Україні як важлива складова соціального розвитку	102
Кармалюк С., Горячківська Д. Практики соціального підприємництва в Україні: стан та перспективи	107
Клоновський Ю. Ідеї гуманізму та соціальної відповідальності у педагогічній спадщині Теодора Цеклера: ціннісний потенціал для сучасної освіти	114

Кучумова Н.	
Основні завдання соціальної роботи з сім'ями, які виховують дітей з інвалідністю	120
Лакуша Н., Галушко О.	
Цифрова інклюзія і ментальне здоров'я в епоху трансформацій	125
Медіна Т., Ковальчук О.	
Інтеграція через освіту: соціальні аспекти адаптації українських учнів-біженців у школах Франції, Німеччини та Польщі	128
Juventina Ngjela, Agim Koçiraj, Erda Qorri	
Interaction of Social Work Professionals with the Health and Education Sectors: Challenges and Perspectives for Sustainable Social Development	133
Равлюк Т.	
Гейміфікація як інноваційний інструмент формування професійних компетентностей майбутніх фахівців із соціальної роботи	139
Шестакова К.	
Суб'єкт як ключова фігура практик соціальної реклами	143
Шманько О.	
Інноваційні та інтеграційні практики підтримки і консультування ветеранів / ветеранок російсько-української війни	148
Бабій Б.	
Богословське осмислення святості в Біблійній традиції: від Старого до Нового Завіту	153

Балух В.	
Благодійницька діяльність Церкви в Україні (XVIII – перша половина XIX ст.)	156
Баранюк Є.	
Роль релігійних організацій у формуванні інклюзивного суспільства в Україні: правовий та світоглядний аспекти	159
Бусигін С.	
Військова агресія Росії як чинник соціально-психологічної актуалізації релігії та релігійності серед українців	163
Васкул С.	
Еволюція державно-церковного партнерства в Україні: компаративний аналіз етичної ролі Церков	167
Єнакає Ю.	
Філософсько-релігієзнавча рефлексія конструктивних проявів релігійних почуттів у контексті постсекулярного дискурсу соціально-правового статусу свободи совісті	171
Лагодич М.	
Літургія як приклад християнської гостинності ...	179
Лакуста М.	
Прозелітичні форми діяльності Української греко-католицької церкви	180
Orinda Malltezi	
Welcoming the Stranger: A Theology of Hospitality and the Church's Role in Integration and Social Inclusion – The Ukrainian Case	185

Мілешкін М.	
Діалог і прийняття у проповіді: як змінюється мова Церкви у відповідь на суспільні виклики	188
Тадра Р.	
Інклюзивність у Церкві: проблеми і рішення.....	190
Чорниш В.	
Місія Церкви у формуванні простору інклюзивності під час російсько-української війни.....	200
Бешлей О.	
Лінгвостилістичні аспекти наративу інклюзивності і підтримки (на матеріалі промов Джо Байдена про війну в Україні).....	204
Tereza Bojanovská	
Color as the Language of the Unconscious: Art between Visual Thinking and the Linguistic Structure of Experience	208
Бродецький О.	
Консервація травми: ідеологічні важелі «руського міра» в естетиці практик УПЦ МП під час війни	210
Возний І.	
Мистецтво як простір відновлення: російсько-українська війна очима зарубіжних художників	218
Горохолінська І.	
Релігія як простір духовної терапії: феноменологічний і герменевтичний підходи	228

Калинич К.	
Терапевтична функція літератури в контексті воєнної травми: від німецькомовних письменників Буковини до сучасного студентського досвіду	232
Марчук О., Марчук А.	
Біблійна терапія як інструмент духовної підтримки в медичному капеланстві	236
Покотило К.	
Терапевтичне значення суфійської музичної традиції	238
Тичініна А.	
Мистецтво як простір катарсису: терапевтично-компенсаторний потенціал у контексті епістемі воєнного часу	241
Чолкан В.	
Терапевтичний потенціал мистецтва Марії Приймаченко	246
Калінін А.	
Виклики і можливості інтеграції академічного капеланства у структуру закладів вищої освіти України	250
Клєванна Г.	
"Людина цифрова" та втрата автентичності: богословське осмислення феномену самотності та вигорання в ІТ-сфері	256
Корнійчук А.	
Академічний капелан в Україні: очікування та можливості.....	263

Романенко О.	
Складові ефективності академічного капеланства	268
Рупташ О., Рахмістрюк М.	
Рівень обізнаності академічної спільноти про освітнє капеланство.....	272
Сташук О.	
Духовно-виховні потенціали образотворчого мистецтва в академічному капеланстві у контексті російсько-української війни	276
Балук І.	
Судово-експертна діяльність як чинник сталості правосуддя в умовах суспільних трансформацій	278
Буздуга І.	
Соціальне значення молекулярно-генетичних досліджень в умовах війни в Україні	283
Дударенко І.	
Тенденції розвитку дактилоскопічного обліку України для ідентифікації осіб	286
Кожакар І.	
Особливості інституційних ідей в експертному середовищі правоохоронної діяльності	290
Мартиненко О.	
Межі експертності в епоху постправди: етична рефлексія	292
Настюк Д.	
Теорія, форми та соціальне значення криміналістичної ідентифікації	297

Філянович О.	
Соціальне значення судової експертизи	301
АВТОРИ.....	305

Наукове видання

**СВІТОГЛЯДНО-ЦІННІСНІ ЗАСАДИ
СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
Й ІНКЛЮЗИВНІ ПРАКТИКИ В УКРАЇНІ**

Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції
30-31 жовтня 2025 р.
м. Чернівці

Відповідальна за випуск ***Рупташ О.В.***
Літературний редактор ***Лукул О.В.***
Технічний редактор ***Кудрінська О.М.***

Електронне видання
Підписано до друку 29.11.2023.
Умов.-друк. арк. 14,1. Обл.-вид. арк. 13,1.
Зам. 3-025.
Видавництво Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича,
58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.
e-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 891 від 08.04.2002.

Кафедра філософії та культурології
Філологічний факультет
Чернівецький національний
університет ім. Юрія Федьковича
вул. Коцюбинського 2,
Чернівці, 58012
+38(0372)584878
philosophy@chnu.edu.ua

